

Täiskasvanuhariduse valdkonna statistika põhinäitajad

Haridus- ja Teadusministeerium

2012

Koostaja: Mart Reinhold

Haridus- ja Teadusministeeriumi analüütik

Sissejuhatus	3
1. Täiskasvanuhariduse üldandmed	4
1.1. Täiskasvanuhariduse defineerimine	4
1.2. Eesti elanikkonna haridustase	4
1.3. Elukestvas õppes osalemine	6
2. Täiskasvanud õppija kõrghariduses	10
3. Täiskasvanud õppija kutsehariduses	13
3.1. Kutsehariduse tasemeõpe	13
3.2. Täiskasvanute tööalane koolitus kutseõppeasutuses	15
4. Täiskasvanud õppija üldhariduses	16
Kokkuvõte	18

Sissejuhatus

Käesolevas ülevaates on koondatud Eesti täiskasvanuharidust iseloomustavad põhilised statistilised näitajad. Täiskasvanuhariduse statistilised andmed annavad ülevaate valdkonna 2011. aasta suundumustest nii elukestvas õppes tervikuna kui ka üld-, kutse- ja kõrghariduse tasemetel.

Eesti formaalharidussüsteem on küllaltki mitmekesine, kuid taandatud kolmele tasandile:

Esimese taseme haridus või madalam - alghariduseta (1.-6. klass lõpetamata), algharidus (lõpetatud vähemalt 6 klassi), põhiharidus (lõpetatud vähemalt 9 klassi) või baashariduseta kutseharidus (nt põhihariduse nõudeta kutsehariduse läbimine koolikohustusliku ea ületamise puhul).

Teise taseme haridus - kutseõpe põhihariduse baasil, üldkeskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, kutsekeskharidus keskhariduse baasil, keskeriharidus põhihariduse baasil.

Kolmanda taseme haridus - kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad. Sõltuvalt kontekstist liigitatakse keskeriharidus keskhariduse baasil kas teise või kolmanda taseme alla. Formaalse liigituse järgi kuulub keskeriharidus keskhariduse baasil III taseme alla; tihtilugu kasutatakse seda analüütilises kontekstis aga koos II taseme kutseõppe vormidega.

Antud dokumendis on andemete peamiseks allikateks Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS), Eesti Statistikaameti poolt läbiviidav Eesti Tööjõu-uuring (ETU) ning Eurostati poolt koondatav rahvusvaheline statistika.

1. Täiskasvanuhariduse üldandmed

1.1. Täiskasvanuhariduse defineerimine

Täiskasvanuharidusest rääkides tuleb esmalt selgitada mõiste piirid. Täiskasvanute koolituse seaduse kohaselt on täiskasvanute koolitus väljapool päevast õppevormi või täiskoormusega õpet pakutav tasemekoolitus, tööalane koolitus ja vabahariduslik koolitus.

Täiskasvanuks olemise vanuselised piirid pole haridusest rääkides täpselt defineeritud. Et täiskasvanuharidus on tihedalt seotud tööturu ja konkurentsivõime mõistega, siis on valdkondlikes ülevaadetes levinuimaks viisiks analüüsida 25-64-aastaste inimeste osalemist hariduses. Lisaks osakoormusega õppele on üsna tavapärane, et täiskasvanud omandavad kutse- või kõrgharidust ka täiskoormusega õppes.

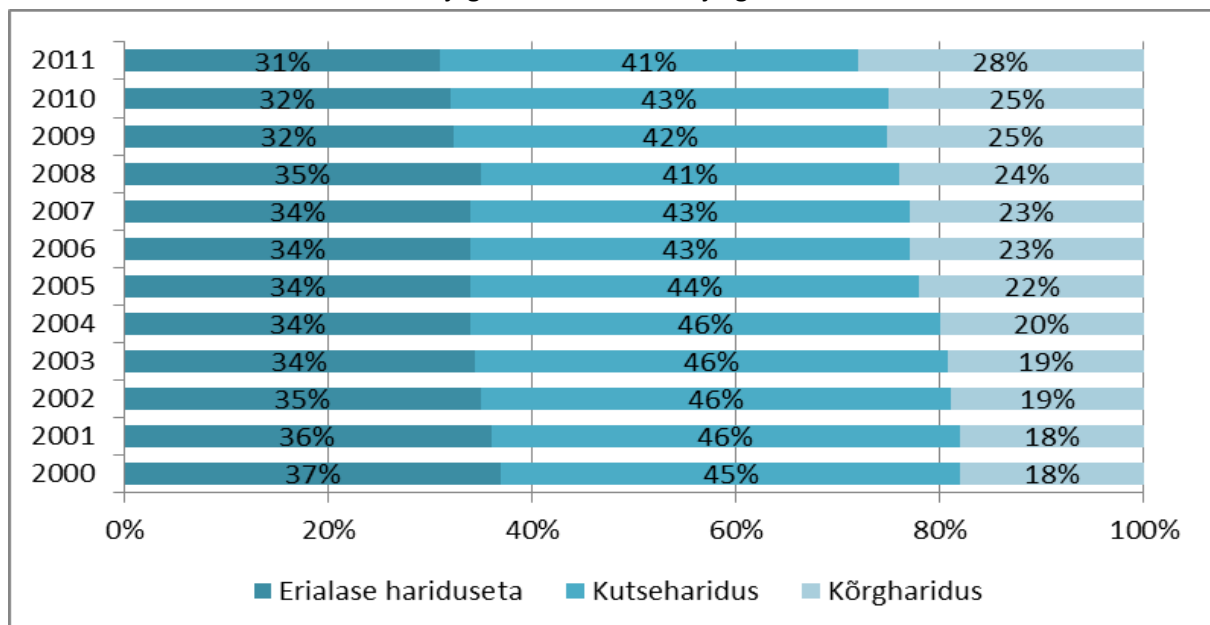
Väljatoodud põhjustel vaadeldakse käesolevas ülevaates täiskasvanute koolituses osalemist mitte niivõrd õppevormi, vaid vanuse kaudu, käsitledes erinevate alateemade puhul täiskasvanute osalemist erinevate vanusegruppide kaupa.

Käesolevas statistikakogumis kirjeldavad andmed peamiselt täiskasvanute osalemist tasemeõppes ja täiendkoolitustel.

1.2. Eesti elanikkonna haridustase

Eestis on liiga suur osa tööealisest elanikkonnast ainult põhi- või üldkeskharidusega, omamata erialast ettevalmistust (kutse- või kõrgharidust) edukaks töötamiseks – 2011. a oli sellised inimesi 25-64-aastastest 31 % (vt joonis 1). Kõrgharidusega inimesi oli vanusegrupis 28% ning kutse- ja keskeriharidusega inimesi 41%.

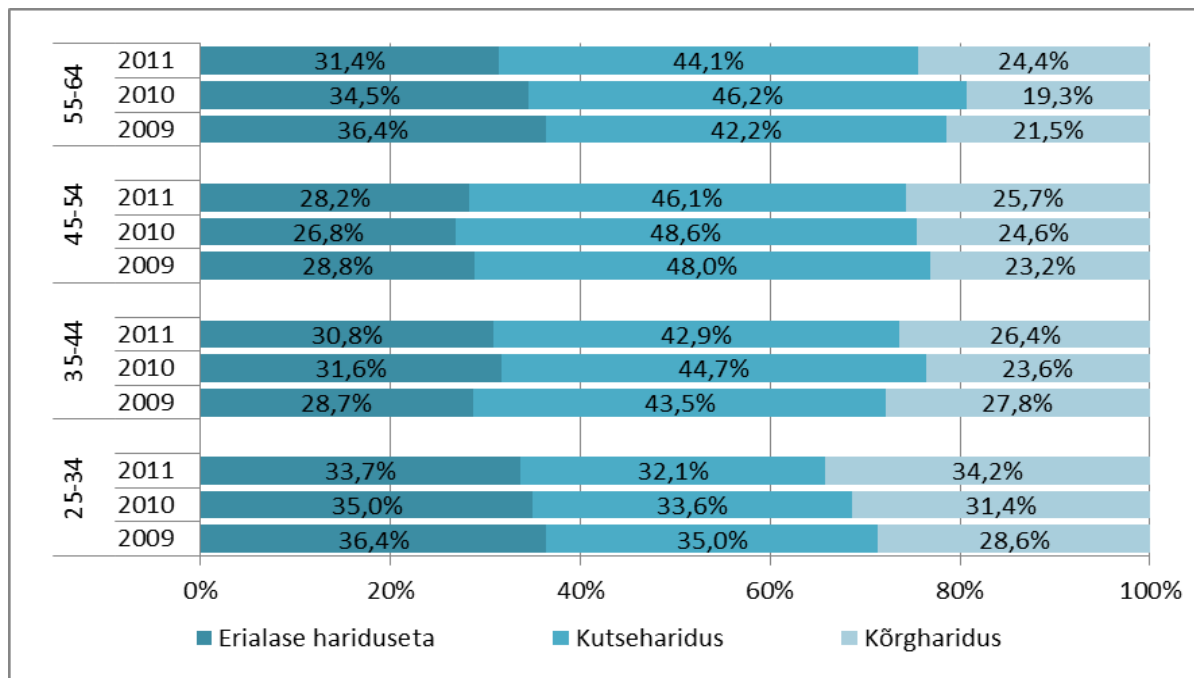
Joonis 1. 25-64-aastase elanikkonna jagunemine hariduse järgi 2000-2011. aastal.

Allikas: Eesti Statistikaamet, tööjõuuuring 2012.

Veelgi murettekitavam on see, et erialase hariduseta inimeste osakaal on suurem just nooremates vanusegruppides. Kui 45–54-aastastest oli erialase hariduseta 28,2%, siis 25–34-aastastest 33,7%. Kahel viimasel aastal on ka nooremas vanusegrupis (25-34) erialase hariduseta noorte osakaal hakanud langema (vt joonis 2).

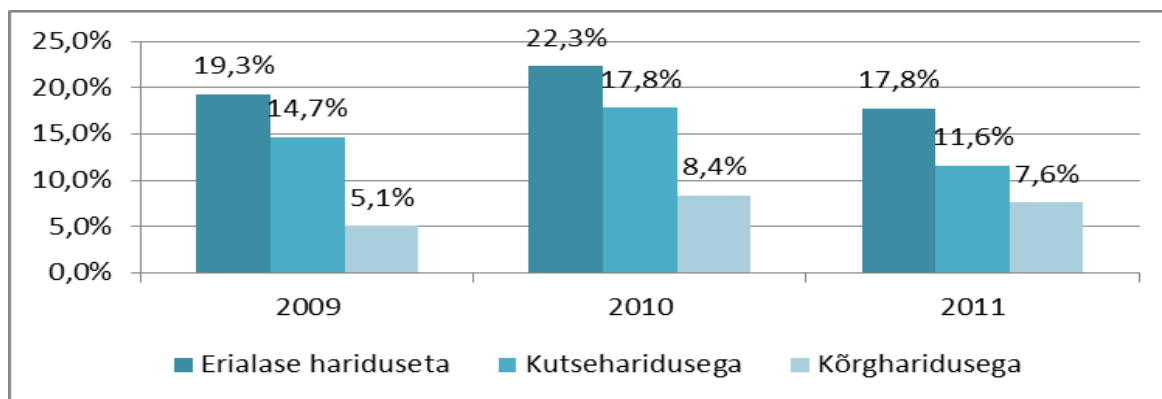
Joonis 2. Erialase hariduseta inimeste osakaal eagrupid 2009-2011. aastal, (%)

Allikas: Eesti Statistikaamet, tööjõuuuring 2012.

Erialase hariduseta inimesed on tööturul selgelt nõrgemas konkurentsipositsioonis (vt joonis 3): 2010. a oli neist vanusegrupis 15-74 aastat töötu iga viies (22,3%), samas kui kutse- ja keskeriharidusega inimeste hulgas oli töötuid 17,8% ja kõrgharidusega inimeste hulgas 8,4%. 2011. aastal töötuse vähenedes vähenes erialase hariduseta töötute osakaal 4,5 protsendipunkti, kutseharidusega töötute osakaal vanusegrupis vähenes aga veel enam – 6,2 protsendipunkti. Inimeste võimete maksimaalseks rakendamiseks tööturul on oluline tagada neile erialane kutse- või kõrgharidus, mis looks eeldused edukaks karjäärriks.

Joonis 3. Töötute osakaal haridustasemetel löikes aastatel 2009-2011, vanuses 15-74 aastat (%).

Allikas: Eesti Statistikaamet, tööjõuuuring 2012.

Erialane haridus iseenesest ei ole aga väärtus, kui tööturg vastaval erialal tööjõudu ei vaja. Eestis on aastaid olnud probleemiks struktuurne tööpuudus: samaaegselt töötute võrdlemisi suure hulgaga on Eestis töökohti, mida ei suudeta täita, kuna tööturg ja haridussüsteem ei toeta teineteist piisaval määral. Selle üheks põhjuseks on inimeste hariduse mittevastavus tööturu nõuetele, mis võib olla nii vertikaalne kui ka horisontaalne. Vertikaalse mittevastavuse puhul ei vasta inimese kõrgeim omandatud haridustase sellele, mida oleks tarvis tema töö edukaks tegemiseks; horisontaalse mittevastavuse korral ei kattu inimese kõrgetasemelised oskused valdkonnaga, kus ta töötab.

Ühiskonna jätkusuutlikuks toimimiseks on oluline, et iga inimene oleks tööturul rakendatud vastavalt oma võimetele ning suudaks tööturul toimivatele muutustele kiiresti ja paindlikult reageerida. Kuna tööga hõivatuse määr tõuseb koos haridustasemega, võib üldise haridustaseme tõstmisega leevendada näiteks elanikkonna vananemisega riigile kaasnevaid kulutusi.

1.3. Elukestvas õppes osalemine

Euroopa Liidu tasemel on kõige olulisem täiskasvanuhariduse indikaator osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase 4 nädala jooksul (sageli kasutatakse ka koondnimetust „osalemine elukestvas õppes“), mille kohta kogutakse informatsiooni Tööjõu-uuringu (*Labor Force Survey, LFS*) käigus. Tabelis 1. on 27 liikmesriigi 2005.-2011. andmed toodud osalusprotsentidega.

Tabel 1. 25-64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase 4 nädala jooksul 2005-2011. aastal, (%).

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Taani	27,40%	29,20%	29,00%	29,90%	31,20%	32,50%	32,30%
Rootsi	17,40%	18,40%	18,60%	22,20%	22,20%	24,50%	25,00%
Soome	22,50%	23,10%	23,40%	23,10%	22,10%	23,00%	23,80%
Holland	15,90%	15,60%	16,60%	17,00%	17,00%	16,60%	16,70%
Sloveenia	15,30%	15,00%	14,80%	13,90%	14,60%	16,20%	15,90%
Suurbritannia	27,60%	26,70%	20,00%	19,90%	20,10%	19,40%	15,80%
Luksemburg	8,50%	8,20%	7,00%	8,50%	13,40%	13,40%	13,60%
Austria	12,90%	13,10%	12,80%	13,20%	13,80%	13,70%	13,40%
Eesti	5,90%	6,50%	7,00%	9,80%	10,50%	10,90%	12,00%
Portugal	4,10%	4,20%	4,40%	5,30%	6,50%	5,80%	11,60%
Tšehhi	5,60%	5,60%	5,70%	7,80%	6,80%	7,50%	11,40%
Hispaania	10,50%	10,40%	10,40%	10,40%	10,40%	10,80%	10,80%
EL -27	9,60%	9,50%	9,30%	9,40%	9,30%	9,10%	8,90%
Saksamaa	7,70%	7,50%	7,80%	7,90%	7,80%	7,70%	7,80%
Küpros	5,90%	7,10%	8,40%	8,50%	7,80%	7,70%	7,50%
Belgia	8,30%	7,50%	7,20%	6,80%	6,80%	7,20%	7,10%
Iirimaa	7,40%	7,30%	7,60%	7,10%	6,30%	6,70%	6,80%
Malta	5,30%	5,40%	6,00%	6,30%	6,10%	6,20%	6,60%

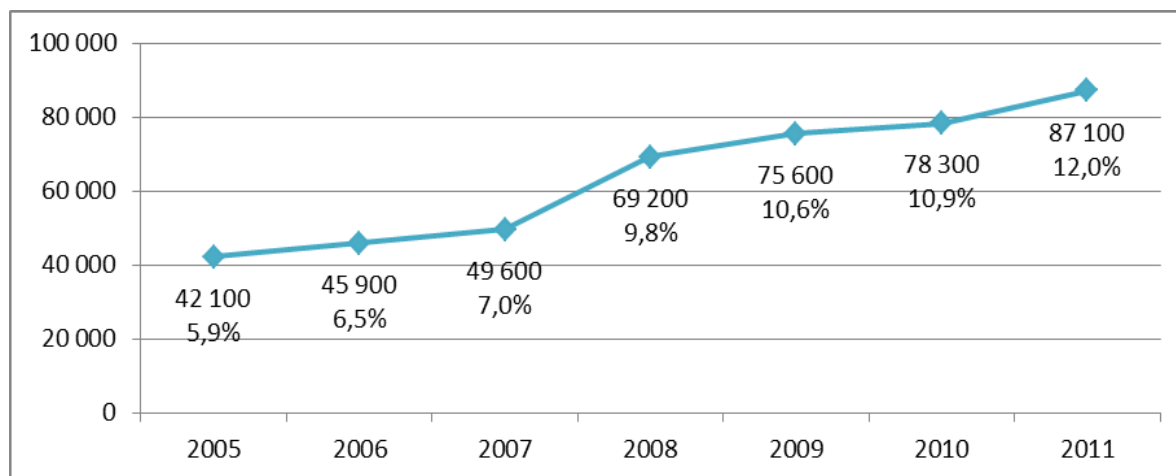
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Leedu	6,00%	4,90%	5,30%	4,90%	4,50%	4,00%	5,90%
Itaalia	5,80%	6,10%	6,20%	6,30%	6,00%	6,20%	5,70%
Prantsusmaa	5,90%	6,40%	6,10%	6,00%	5,70%	5,00%	5,50%
Läti	7,90%	6,90%	7,10%	6,80%	5,30%	5,00%	5,00%
Poola	4,90%	4,70%	5,10%	4,70%	4,70%	5,30%	4,50%
Slovakkia	4,60%	4,10%	3,90%	3,30%	2,80%	2,80%	3,90%
Ungari	3,90%	3,80%	3,60%	3,10%	2,70%	2,80%	2,70%
Kreeka	1,90%	1,90%	2,10%	2,90%	3,30%	3,00%	2,40%
Rumeenia	1,60%	1,30%	1,30%	1,50%	1,50%	1,30%	1,60%
Bulgaaria	1,30%	1,30%	1,30%	1,40%	1,40%	1,20%	1,20%

Allikas: Eurostat, 2012

2011. aastal on elukestvas õppes osalejaid jätkuvalt kõige enam Taanis, Rootsis ja Soomes. Väga tagasihoidlik on elukestvas õppes osalemine Bulgaarias ja Rumeenias, kus osalusprotsendid olid vastavalt vaid 1,2% ja 1,6%. Euroopa Liidu keskmine näitaja on võrreldes 2005. aastaga vähenenud 0,7 protsendipunkti, langedes 9,6%lt 8,9%ni. Kui 2005. aastal oli Eesti vastav näitaja Euroopa Liidu keskmisest 3,7 protsendipunkti madalam, siis 2011. aastaks oli see juba 3,1 protsendipunkti kõrgem.

Eestis on osalemine elukestvas õppes alates 2008. aastast tõusnud, jõudes 2010. a 10,9%-ni ja jätkates kasvu 2011. aastal osalemismäärani 12%. Võrreldes 2005. aastaga oli 2011. aastal osalejaid 45 000 võrra rohkem (vt joonis 4).

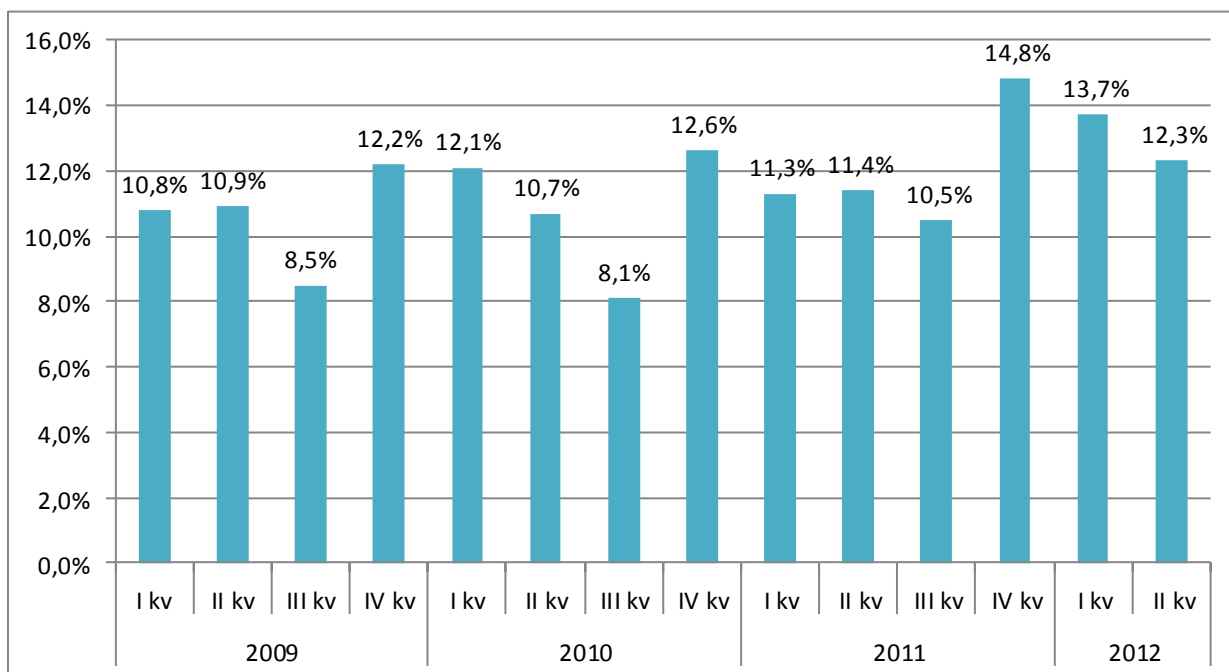
Joonis 4. 25-64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase 4 nädala jooksul 2005-2011.

Allikas: Eesti Statistikaamet, tööjõuuuring 2012.

Vaadeldes elukestvas õppes osalemist kvartalite lõikes (vt joonis 5), selgub, et kõige rohkem on olnud osalejaid 2011. aasta IV kvartalis, kõige vähem osaletakse koolis ja koolitustel III kvartalis, mis on tingitud aktiivsest puhkusteperioodist, mil koolitusi pakutakse vähem.

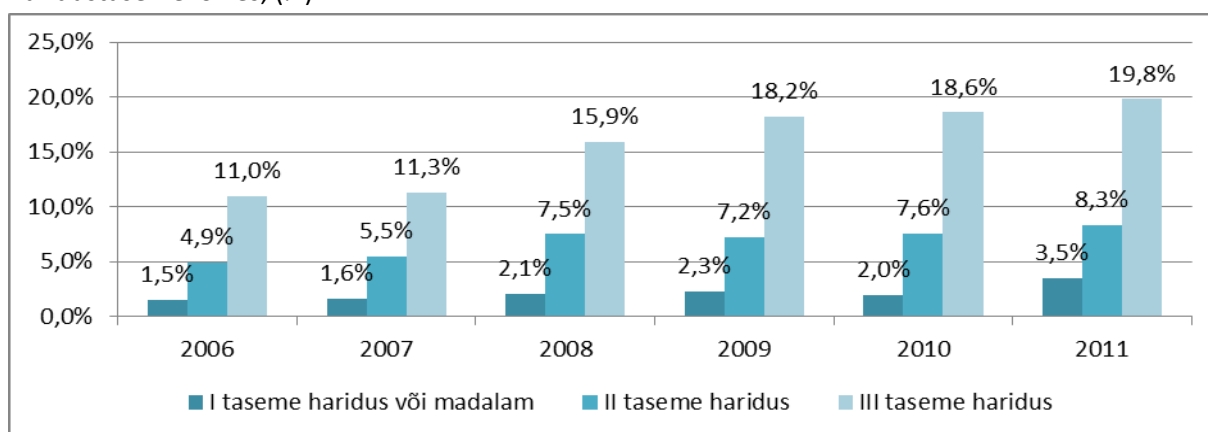
Joonis 5. 25-64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase 4 nädala jooksul kvartalite lõikes 2009-2012 II kv, (%).

Allikas: Eesti Statistikaamet, tööjõuuuring 2012.

Elukestvas õppes osalemise puhul on suurimaks probleemiks just madalama konkurentsivõimega inimeste vähenenud aktiivsus koolis ja koolitustel osalemises. Kui kolmanda taseme haridusega inimeste osakaal on 2006. aastaga võrreldes tõusnud 2011. aastaks 8,8%, siis madalama taseme haridusega inimeste osas on vastav näitaja tõusnud vaid 2%. Samas võrreldes 2010. aastaga kasvas 2011. osalemine 1,5%, mis on antud haridustasemel arvestatav kasv (vt joonis 6).

Joonis 6. 25-64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase 4 nädala jooksul haridustaseme lõikes, (%).

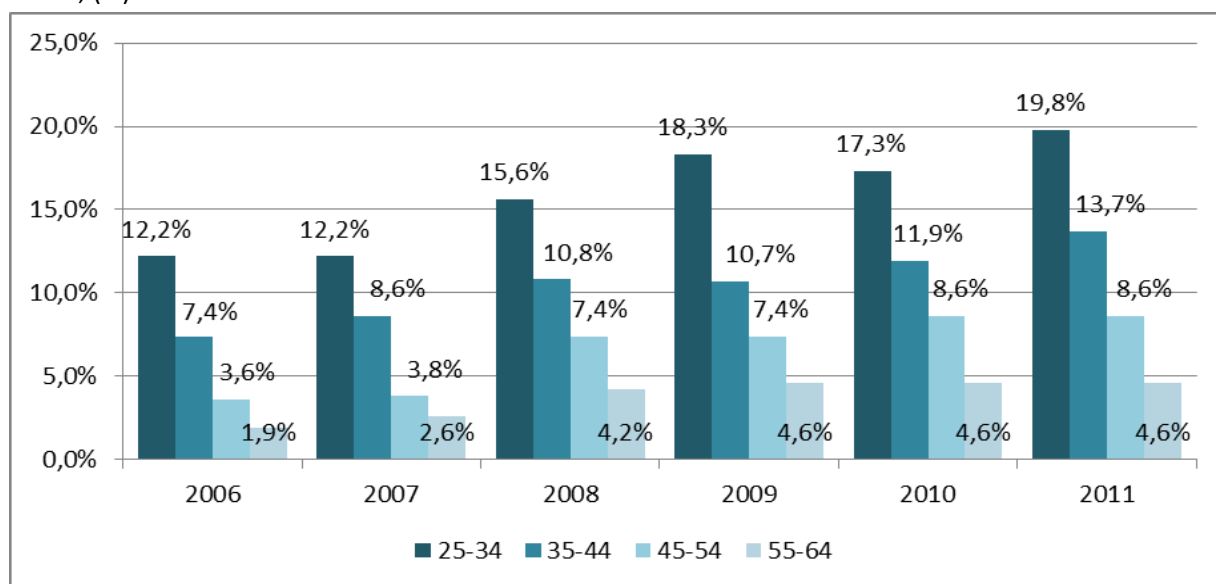

Allikas: Eesti Statistikaamet, tööjõuuuring 2012.

Vanusegrupiti on osalemine elukestvas õppes väga erinev. 25-34-aastased isikud on enda koolitamisel olnud väga aktiivsed, 35-44-aastaste osalusprotsent on viimase viie aastaga kasvanud 6,3% (vt joonis 7). Viimastel aastatel on 45-54 ja 55-64 aastaste elanike osalemine elukestvas õppes püsitud stabiilsena, vastavalt 8,6% ja 4,6%.

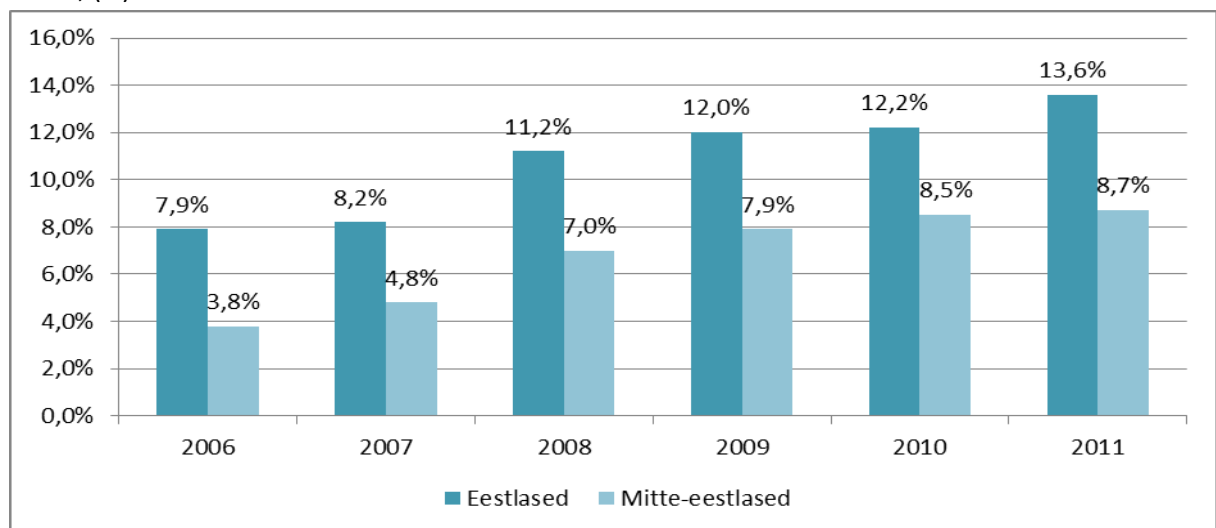
Joonis 7. 25-64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase 4 nädala jooksul vanusegrupi lõikes, (%).

Allikas: Eesti Statistikaamet, tööjõuuuring 2012.

Vaadeldes tööjõu-uuringut rahvuste lõikes, selgub mitte-eestlaste oluliselt madalam osalemine elukestvas õppes (vt joonis 8). Positiivne on seejuures aga tugev korrelatsioon¹ eestlaste ja mitte-eestlaste tasemeõppes või koolitustel osalemise vahel, mis näitab, et mitte-eestlased pole haridusest tõrjutud ning nende osalemine kasvab koos üldise trendiga.

Joonis 8. 25-64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase 4 nädala jooksul rahvuse lõikes, (%).

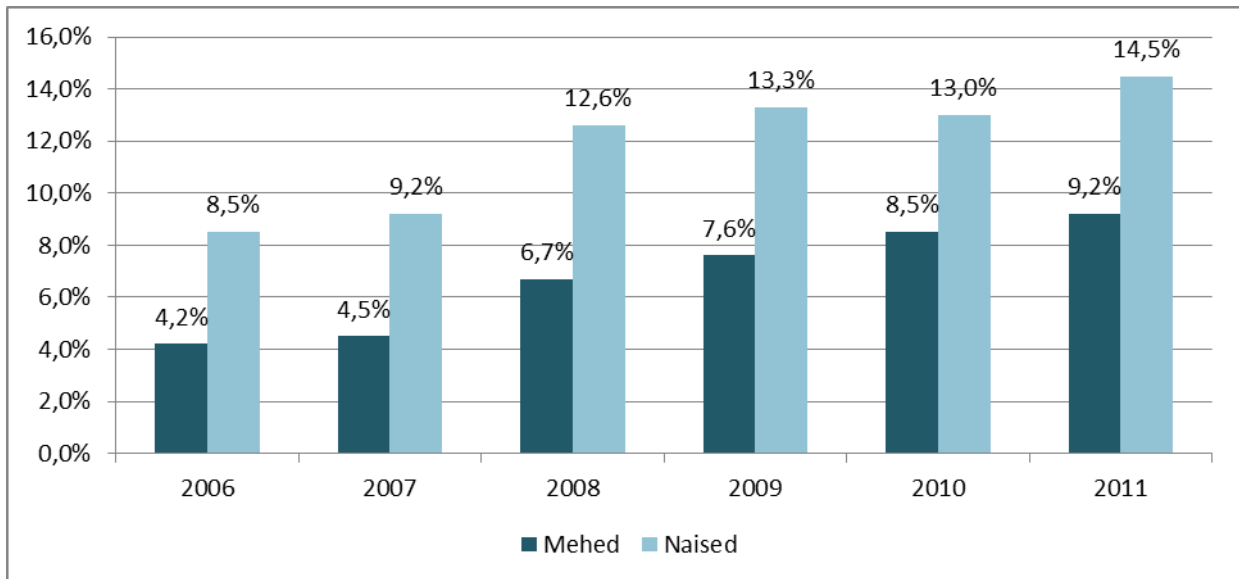

Allikas: Eesti Statistikaamet, tööjõuuuring 2012.

Viimase kuue aastaga on elukestvas õppes osalevate meeste osakaal kasvanud rohkem kui kaks korda, kuid sellele vaatamata on naiste osalemine jätkuvalt palju aktiivsem (vt joonis 9). Arvestades asjaolu, et meeste töötus on traditsiooniliselt suurem kui naiste töötus, on meeste teadmiste ja oskuste täiendamine seda olulisem.

¹korrelatsioonikoeffitsient 0,88

Joonis 9. 25-64-aastaste osalemine tasemeõppes või koolitusel viimase 4 nädala jooksul soo lõikes, (%).

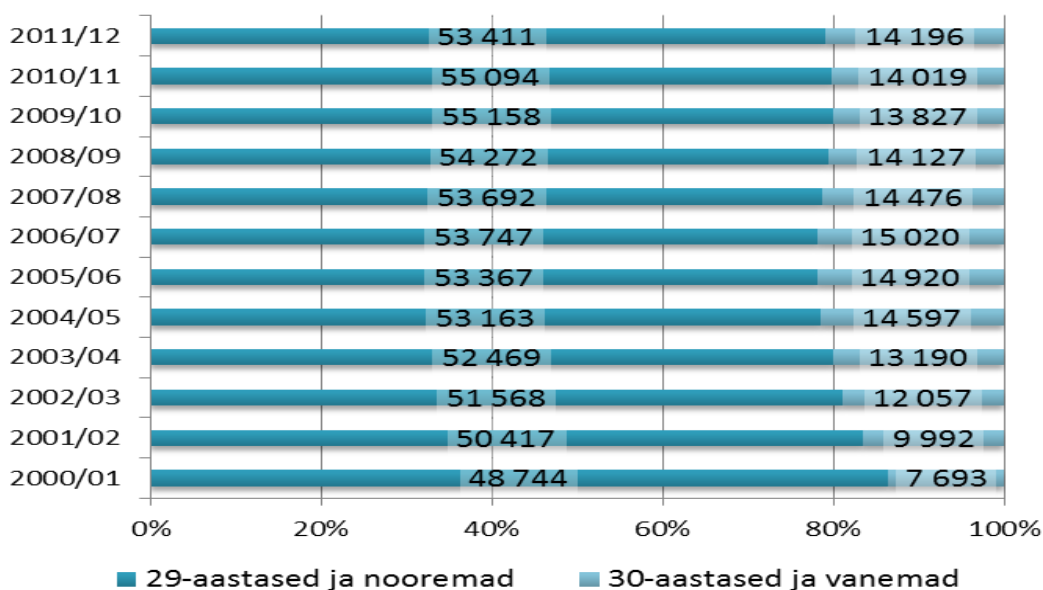

Allikas: Eesti Statistikaamet, tööjõuuuring 2012.

2. Täiskasvanud õppija kõrghariduses

Täiskasvanutel on võimalus õppida formaalharidussüsteemi tasemeõppes. Kui siiani oleme täiskasvanud õppijat piiritlenud vanusevahemikuga 25-64-elu-aastat, siis kõrghariduse puhul loetakse käesolevas ülevaates täiskasvanud õppijaks vähemalt 30-aastaseid isikuid (vt joonis 10). Viimastel aastatel on olnud üle 30-aastaste õppurite arv stabiilne, mitmeid aastaid suurusjärgus 14 000.

Joonis 10. Üliõpilaste arv 2000/01-2011/12 õppeaastal ja 30-aastaste ja vanemate üliõpilaste osakaal.

Allikas: EHIS 10.11.2011.

Kõrghariduse tasemete lõikes (vt tabel 2) näeme, et traditsiooniliselt on üle 30-aastaste üliõpilaste arv olnud suurem just praktilises rakenduskõrgharidusõppes, moodustades 2010/11. õppeaastal 21% rakenduskõrgharidusõppe tudengitest. Alates 2008/09 õppeaastast on bakalaureuseõppes ja rakenduskõrgharidusõppes täiskasvanud õppijate arv vähenenud, nende osakaal kõigist üliõpilastest on püsitud stabiilsena. Magistri- ja doktoriõppes on 30-aastaste ja vanemate üliõpilaste arv viimastel aastatel kasvanud.

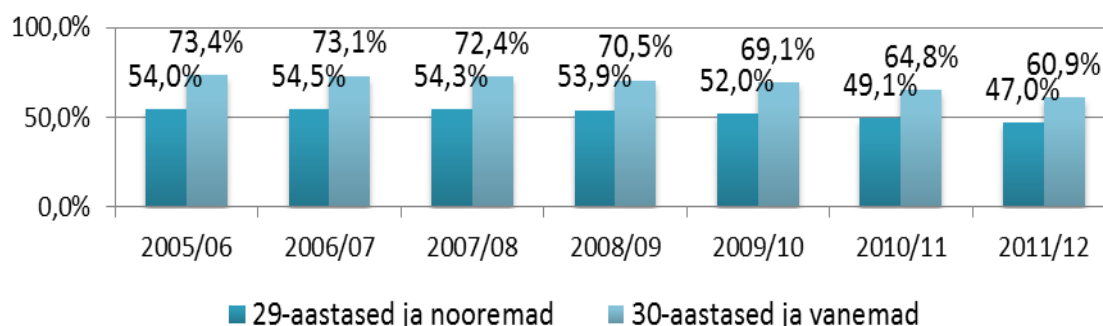
Tabel 2. 30-aastaste ja vanemate õppijate osakaal kõrghariduses õpete lõikes 2008/09-2011/12.

	2008/09		2009/10		2010/11		2011/12	
	30 + üli-õpilaste arv	30 + üli-õpilaste osakaal	30 + üli-õpilaste arv	30 + üli-õpilaste osakaal	30 + üli-õpilaste arv	30 + üli-õpilaste osakaal	30 + üli-õpilaste arv	30 + üli-õpilaste osakaal
Bakalaureuseõpe	4 035	15%	3 769	14%	3 691	13%	3 622	14%
Rakenduskõrgharidusõpe	4 972	22%	4 670	21%	4 487	20%	4 276	21%
Integreeritud õpe	340	8%	334	8%	354	9%	356	9%
Magistriõpe	3 477	31%	3 688	30%	3 923	31%	4 290	33%
Doktoriõpe	1 303	53%	1 366	51%	1 564	53%	1 652	54%
Kokku	14 127	20,7%	13 827	20,0%	14 019	20,3%	14 196	21,0%

Allikas: EHIS 10.11.2011.

Vähenenud on riigieelarveväliste õppekohtade arv, mille tõttu on ka vähem üliõpilasi riigieelarvevälistel õppekohtadel. Kui võrrelda 2005/06 õppeaastat 2011/12 õppeaastaga, siis vähenes (vt joonis 11) riigieelarvevälistel õppekohtadel 30-aastaste ja vanemate üliõpilaste arv 12,5 protsendipunkti.

Joonis 11. Riigieelarvevälistel õppekohtadel õppijate osakaal vanusegruppides 2005/06-2011/12, (%).

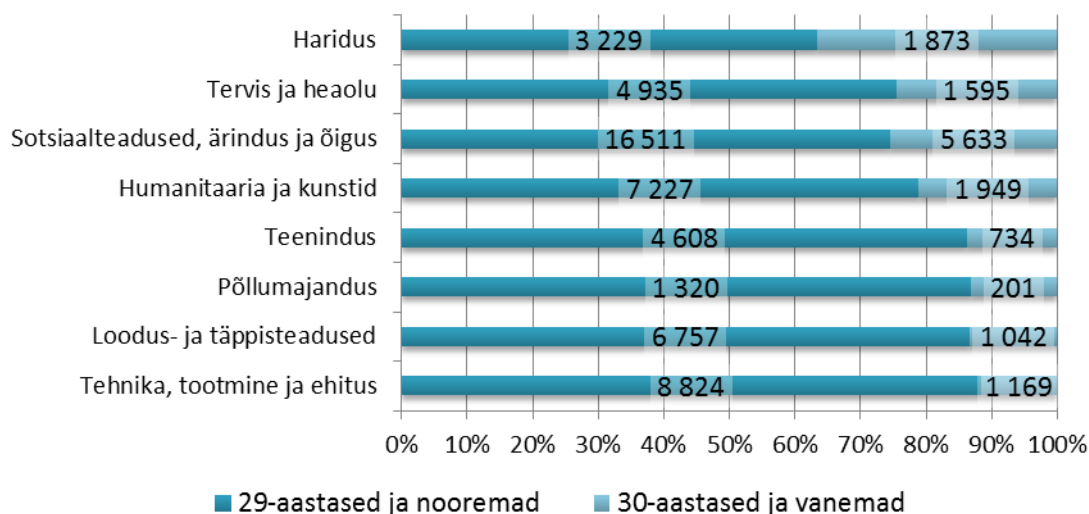

Allikas: EHIS 10.11.2011.

Õppevaldkondade lõikes on 30-aastaste ja vanemate üliõpilaste osakaal suurim hariduse, tervise ja heaolu ning sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse valdkondades (vt joonis 12), mis moodustab ca 2/3

antud vanuserühma üliõpilastest. Kõige väiksema osakaaluga (12%) 30-aastastest ja vanematest üliõpiastest õpib tehnika, tootmise ja ehituse õppevaldkonnas.

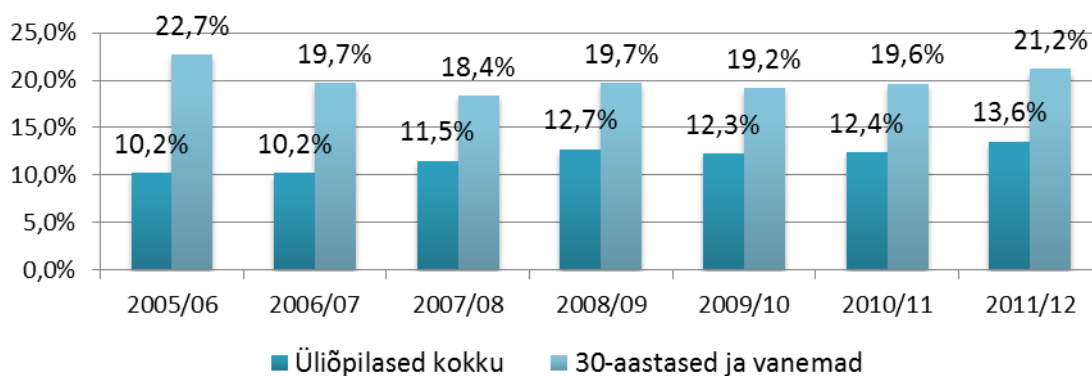
Joonis 12. 30-aastaste ja vanemate üliõpilaste osakaal õppevaldkondade lõikes 2011/12. õppeaastal.

Allikas: EHS 10.11.2011.

30-aastased ja vanemad üliõpilased on ülejäänud tudengitest kasutanud tihedamini võimalust õppimiseks osakoormusega õppes (vt joonis 13). Kui 2005/06 õppeaastal õppis osakoormusega õppes üliõpilasi kokku 10,2%, siis 2011/12 õppeaastal olid vastav näitaja 13,6%.

Joonis 13. Osakoormusega õppivate üliõpilaste osakaal 2005/06-2011/12, (%).

Allikas: EHS 10.11.2011.

3. Täiskasvanud õppija kutsehariduses

3.1. Kutsehariduse tasemeõpe

Pidades silmas õppijate keskmist vanust, defineeritakse käesolevas ülevaates täiskasvanud õppijat kutsehariduses kui vähemalt 25-aastast isikut. Aastate lõikes on selliste õpilaste arv pidevalt kasvanud, olles 2011. aastaks tõusnud 5370 õpilaseni ning moodustades ca 20% kõigist kutsehariduskoolide õpilastest (vt tabel 3).

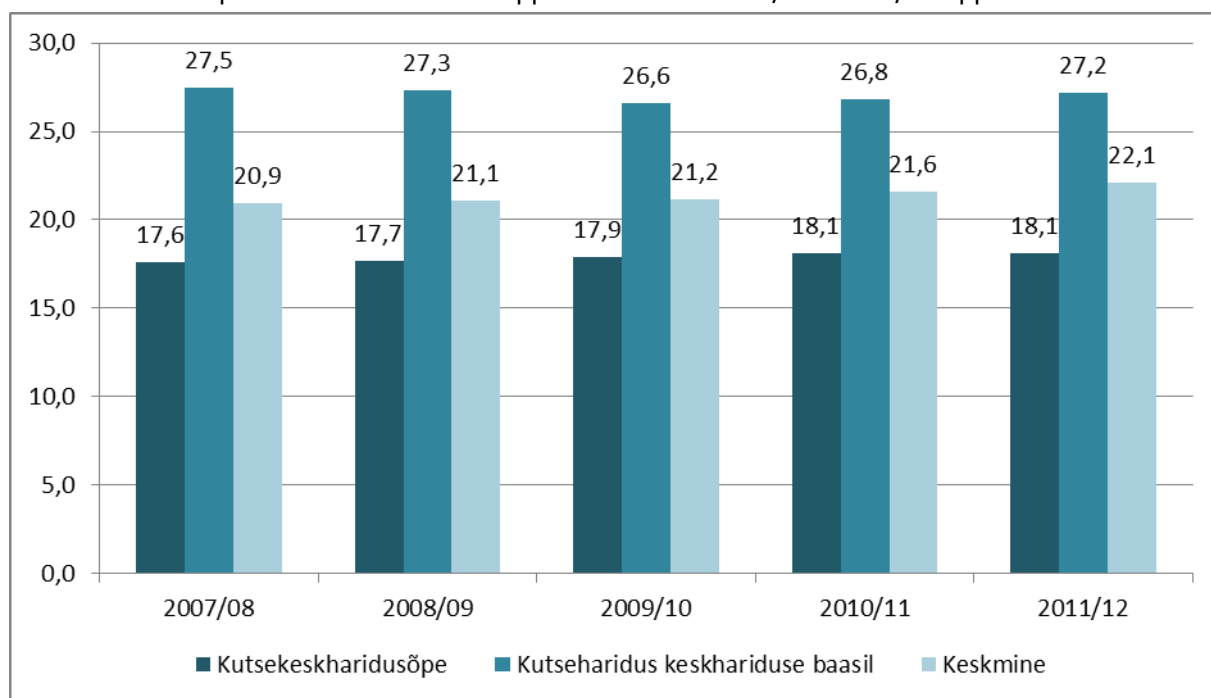
Tabel 3. 25-aastate ja vanemate õpilaste osakaal kutsehariduse tasemeõppes õppeliikide lõikes.

	2008/09		2009/10		2010/11		2011/12	
	25+ õpilaste arv	25+ õpilaste osakaal	25+ õpilaste arv	25+ õpilaste osakaal	25+ õpilaste arv	25+ õpilaste osakaal	25+ õpilaste arv	25+ õpilaste osakaal
Põhihariduse nõudeta kutseõpe	225	54,3%	115	27,40%	140	39,5%	160	43,7%
Kutseõpe põhihariduse baasil	198	39,2%	281	47,0%	260	44,8%	308	47,0%
Kutsekeskharidusõpe	151	0,9%	204	1,20%	269	1,6%	279	1,8%
Kutseõpe keskhariduse baasil	3 707	42,7%	3 748	38,60%	4098	40,3%	4623	43,6%
Kokku	4 281	15,7%	4 348	15,30%	4767	17,0%	5370	19,9%

Allikas: EHIS 10.11.2011.

Kutseõpilaste keskmine vanus on viimase nelja aasta jooksul stabiilselt kasvanud: 2007/08 õppeaastal oli see 20,9 aastat, 2011/12. õppeaastaks on see tõusnud 22,1 eluaastani (vt joonis 14). Seejuures on kasvu peamiseks allikaks olnud just põhihariduse järgne kutseõpe, kuhu on suurenenud nende noorte tung, kes peale põhikooli lõpetamist on võtnud paar vaheaastat või kelle senised üld- või kutsekeskharidusõpingud on katkenud.

Joonis 14. Kutseõpilaste keskmine vanus õppeliikide lõikes 2006/07 - 2009/10 õppeaastal.

Allikas: EHIS 10.11.2011.

Võrreldes eelmise õppeaastaga on 25-aastaste ja vanemate kutseõppurite osakaal kasvanud kõige enam (10,5%) Hiiu maakonnas, arvuliselt vanemaealisi kutseõppureid kõige enam Harju maakonnas 1790 (vt tabel 4).

Tabel 4. Kutseõpilaste jagunemine registreeritud elukohamaakonna lõikes ning 25-aastaste ja vanemate õppurite osakaal maakonniti 2010/11. ja 2011/12 õppeaastal.

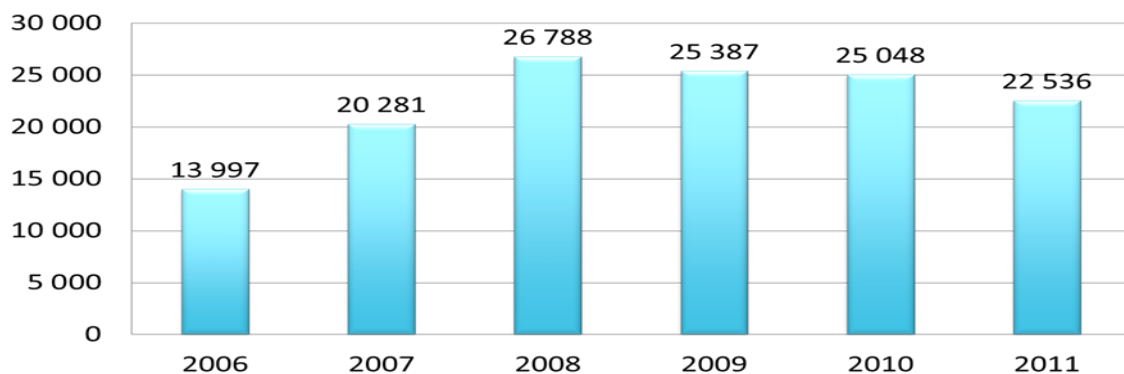
	2010/11			2011/12		
	Õpilasi kokku	sh 25+ õpilasi	25+ osakaal	Õpiasi kokku	sh 25+ õpilasi	25+ osakaal
Harju maakond	8 273	1 570	19,0%	7 984	1 790	22,4%
Hiiu maakond	329	65	19,8%	343	104	30,3%
Ida-Viru maakond	4 487	999	22,3%	4 201	1 013	24,1%
Jõgeva maakond	968	90	9,3%	964	111	11,5%
Järva maakond	825	76	9,2%	810	104	12,8%
Lääne maakond	760	162	21,3%	695	143	20,6%
Lääne-Viru maakond	1 585	211	13,3%	1 553	264	17,0%
Põlva maakond	735	117	15,9%	753	121	16,1%
Pärnu maakond	2 037	286	14,0%	1 921	328	17,1%
Rapla maakond	1 013	168	16,6%	915	147	16,1%
Saare maakond	980	160	16,3%	974	204	20,9%
Tartu maakond	2 739	426	15,6%	2 746	544	19,8%
Valga maakond	920	95	10,3%	852	93	10,9%
Viljandi maakond	1 337	127	9,5%	1 284	165	12,9%
Võru maakond	828	137	16,5%	848	147	17,3%
Elukoht määramata	196	78	39,8%	203	92	45,3%
Kokku	28 012	4 767	17,0%	27 046	5 370	19,9%

Allikas: EHS 10.11.2010-10.11.2011

3.2. Täiskasvanute tööalane täiendkoolitus kutseõppeasutuses

Alates 2004. aastast on Haridus- ja Teadusministeerium kogunud andmeid kutseõppeasutustes toimuvate täienduskoolituste kohta. Peale 2008. aastal toimunud suurt kasvu on koolitustel osalenud inimeste arv vähenenud (vt joonis 15), üheks põhjuseks on olnud väiksemas mahus riiklik koolitustellimus täiskasvanute tööalasele koolitusele. Täiskasvanutele pakutavaid kursusi finantseerivad Euroopa Sotsiaalfond ja Haridus- ja Teadusministeerium ESF programmist „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“. Tasuta kursuste korraldamine jätkub kuni aastani 2013. Kursuste tellimus koostatakse semestrite kaupa juunis ja detsembris.

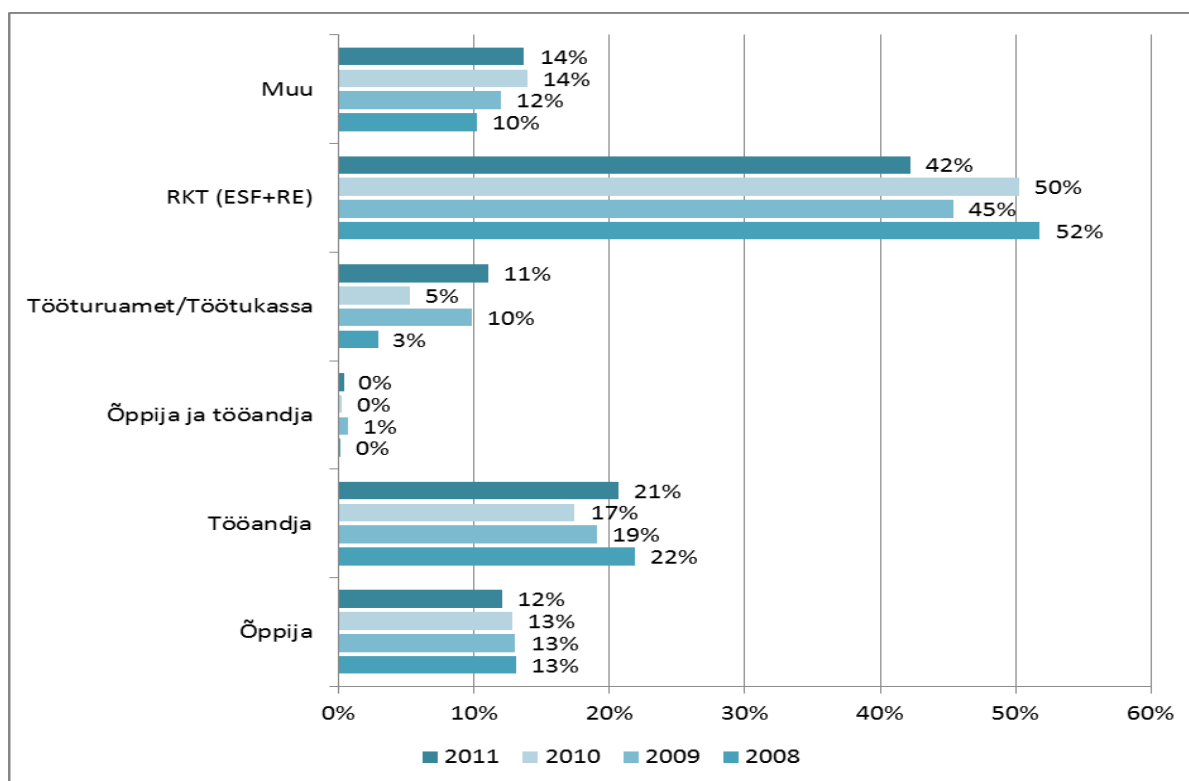
Joonis 15. Kutseõppeasutustes toimunud täiskasvanute tööalastel koolitustel osalenud inimeste arv 2004-2011.

Allikas: HTM Kutse- ja täiskasvanuhariduse osakond

Vaatamata 2011. aastal toimunud riikliku koolitustellimuse (RKT) vähenemisele on Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) ja riigieelarve vahendite (RE) abil rahastatud koolituste maht jätkuvalt kõige suurem (42%) kogu rahastamisest (vt joonis 16). Järgneb tööandjate osalus (21%) - see number viitab eelneva aastaga võrreldes 4% kasvule ja tähistab ühtlasi kriisieelsele tasemele jõudmist. Aastatel 2008-2011 on õppijate osalus kogu rahastamisest püsinud väga stabiilsena. Lisaks Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt koostatavale riiklikule koolitustellimusele on Euroopa Sotsiaalfond panustanud kutseõppeasutustes toimuvatesse täienduskoolitustesse läbi Töötukassa ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (muu ESF).

Joonis 16. Kutseõppeasutustes toimunud täiskasvanute täiendkoolituste rahastamisallikad 2006-2008,(%)

Allikas: HTM Kutse- ja täiskasvanuhariduse osakond

4. Täiskasvanud õppija üldhariduses

Kui tööalast ettevalmistust pakuvad täiskasvanud õppijale kutseõppeasutused ja kõrgkoolid, siis suur hulk on Eestis ka neid inimesi, kellel on üldharidus lõpetamata. Täiskasvanud õppija jaoks mugavam võimalus põhi- või keskkooli omandamiseks on paindlike õppevormidega mittestatsionaarne õpe, mille raames saab õppida ka üksikuid õppeaineid, võimalik on sooritada lõpueksameid ka eksternina.

2009/10. õppeaastal kasvas paindlikes õppevormides õppivate õpilaste arv hüppeliselt, siis 2011/12. õppeaasta õpilaste arv on langenud majanduskriisi eelsele tasemele (vt tabel 5).

Tabel 5. Õppurite jaotus kooliastmeti üldhariduse mittestatsionaarses õppevormis 2005/2006.-2011/12.

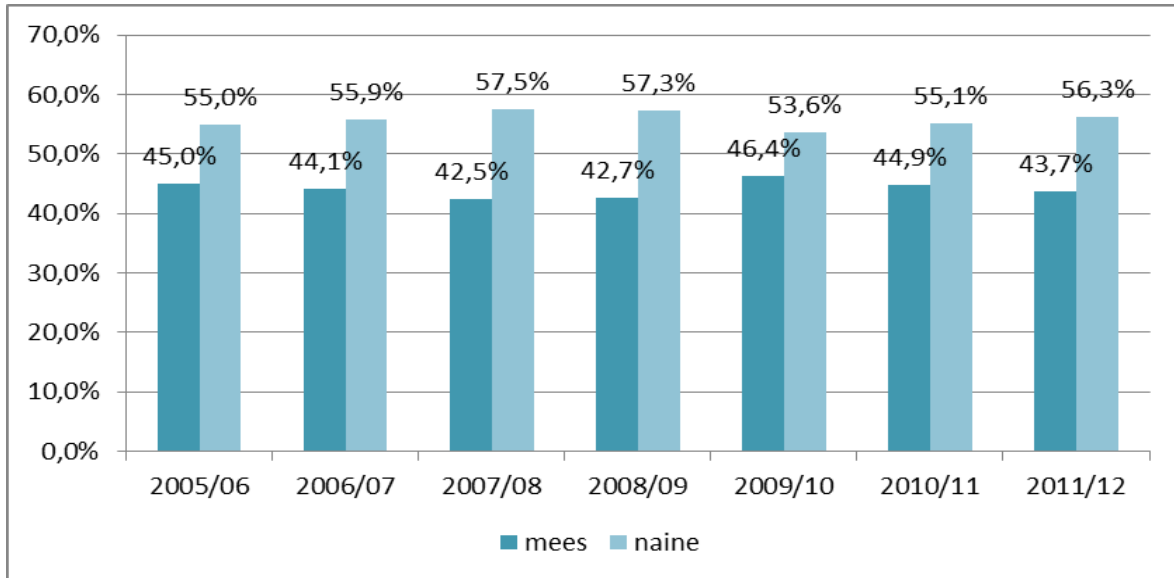
Kooliaste	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
1. kooliaste (1.-3. klass)						2	
2. kooliaste (4.-6. klass)	28	21	11	8	8	17	18
3. kooliaste (7.-9. klass)	1 694	1 436	1 361	1 272	1 460	1 160	1 007
gümnaasium	5 419	5 512	5 518	5 682	6 371	6 312	5 854
Kogusumma	7 141	6 969	6 890	6 962	7 839	7 491	6 879

Allikas: EHIS

Suur tööpuuduse kasv 2009. aastal suurendas 2009/10. õppeaastaks meeste osakaalu 46,4 protsendini, tegemist oli siiski ühekordse kasvuga, sest 2011/12 õppeaastaks oli meeste osakaal langenud 43,7 protsendile (vt joonis 17).

Joonis 17 Õppurite sooline jaotus üldhariduse mittestatsionaarses õppevormis 2005/2006.-2011/12.

Allikas:EHIS

Detailse ülevaate õppurite vanuselise jaotuse kohta annab tabel 6. Viimastel aastatel on kuni 24-aastaste õpilaste arv järjest vähenenud, kasvav on olnud 25-aastaste ja vanemate õpilaste arv. (vt tabel 6)

Tabel 6. Õppurite vanuseline jaotus üldhariduse mittestatsionaarses õppevormis 2005/06.-2011/12.

VANUS	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
13-19	4057	4032	4113	3944	3801	2994	2599
20-24	1924	1837	1782	1991	2808	2985	2630
25-29	758	674	579	565	673	836	869
30-34	318	326	293	324	381	432	486
35+	84	100	123	138	176	244	295
Kogusumma	7141	6969	6890	6962	7839	7491	6879

Allikas: EHIS

Kokkuvõte

- Täiskasvanud õppijate osakaal kasvab aastast aastasse, ületades juba tuntavalt EL liikmesriikide keskmist näitajat.
- Vaatamata mõningasele vähenemisele on jätkuvalt kõrge erialase hariduseta inimeste osakaal. 2011. aastal moodustasid kutse- või kõrghariduseta inimesed 25-64-aastasest elanikkonnast 31%.
- Rohkem tähelepanu tuleb pöörata madalama haridustaseme ja madala või aegunud kvalifikatsiooniga inimeste koolitamisele.
- Kõigist kutsehariduskoolide õpilastest oli 2011. aastal 25-aastaseid või vanemaid ca 20%.
- Üldhariduses oli täiskasvanud õppijaid 2011/12 õppeaastal 6879, võrreldes eelneva õppeaastaga oli 612 õpilast vähem.